

Poročilo o rezultatih interne kontrole slovenskega medu za leto 2016

Andreja Kandolf Borovšak*, andreja.kandolf@czs.si

Uvod

Čebelarji imajo v okviru Uredbe o izvajanju programa ukrepov na področju čebelarstva možnost brezplačnih analiz kakovosti in varnosti medu. Tako kot leta 2015 je tudi letos analize izvajal Kmetijski inštitut Slovenije.

Pri 81 vzorcih medu so izvedli meritve vsebnosti vode, električne prevodnosti in vsebnosti HMF ter senzorično in mikroskopsko analizo, pri 156 vzorcih pa meritve vsebnosti kumafosa, timola in razpadnih produktov amitraza. Kumafos vsebuje sredstva CheckMite® za poletno zatiranje varoj in Perizin za zimsko zatiranje, timol sredstva Apiguard, Thymovar ter Api Life Var, amitraz pa Apivar in Varidol. Kilogram medu lahko vsebuje največ 100 µg (ali 0,1 mg/kg) kumafosa oz. največ 200 µg (ali 0,2 mg/kg) amitraza ali njegovih razpadnih metabolitov. Kljub temu da za timol ni predpisane vrednosti, pa te snovi pri senzorični analizi medu ne smemo začutiti.

Označenost vzorcev

Še vedno ugotavljamo, da kar precej vzorcev ni pravilno označenih! **Neustrezno označenih je bilo 47,7 % vzorcev, 16,9 % vzorcev pa ni imelo prelepke!** Izboljšanje so opazili pri navedbi roka uporabnosti in leta živila.

Še vedno je najpogostejše neustrezno označena neto količina, najpogostejša napaka pa je bila velikost črk, saj je bila ta pri pakiranju od 200–1000 g medu manjša od 4 mm. V posameznih primerih ni bilo presledka med številko in enoto ali pa enota (»g«) sploh ni bila zapisana. V treh primerih je bila enota gram zapisana napačno (z veliko tiskano črko G ali gr). Neto količina je bila zapisana kot »Teža«.

Pri navedbi »Roka uporabnosti« čebelarji namesto navedbe »Uporabno najmanj do: sledi točen datum (dan, mesec, leto)« navajajo mesec in leto ali samo leto. Če navajajo samo letnico, prav tako ne navedejo »Uporabno najmanj do konca: sledi mesec in leto ali samo leto«. Pri nekaj vzorcih so čebelarji namesto roka uporabnosti na etiketo zapisali »Datum točenja« ali pa podatek ni bil naveden. Neskladnosti so zasledili tudi pri navedbi »Imena proizvajalca«, npr. »Slovenski med«, »Naravni med« in »Domači med«.

Pri navedbi »Serije oz. leta« živila so opazili, da označitve ni bilo ali ni bila enoznačno označena. Po-

* Mag., svetovalka JSSČ za zagotavljanje varne hrane

dobno so opazili pri označitvi »Država porekla«, saj te oznake ni bilo na etiketi. Pri navedbi oznake »Ime in naslov proizvajalca« so opazili pomanjkljivosti pri navedbi imena ali celotnega naslova proizvajalca (manjkala sta ulica in kraj).

Vsebnost vode in vrednosti HMF

Vzorci so vsebovali od 13,3 % do 18,8 % vode. Nekatere vrste medu letos vsebujejo več vode kot prejšnja leta.

V 39 vzorcih medu so bile vrednosti HMF v območju od meje kvantitativnega določanja (LOQ) do 17,5 mg/kg, glede na to pa so bili vzorci sveži in ne segrevani.

Botanično poreklo

Botanično poreklo medu so določali s pelodno in senzorično analizo ter z merjenjem električne prevodnosti. Napačno so bili določeni štirje vzorci, 25 vzorcev pa je bilo brez označbe vrste medu.

V letošnjih vzorcih je bil precej pogosto zastopan cvetni prah spominčice. V različnih deležih (od manj kot 1 % do 95%) so ga našli kar v 57 analiziranih vzorcih oz. v 70 % vzorcev. Več kot 50 % cvetnega prahu spominčice je vsebovalo 19 % vzorcev.

Vsebnost ostankov kemičnih sredstev

Ostankov timola, kumafosa in amitraza niso zaznali pri 109 vzorcih od skupaj 156 oz. so bile vrednosti teh učinkovin pod mejo kvantitativnega določanja LOQ (amitraz: LOQ = 0,01 mg/kg, kumafos: LOQ = 0,009 mg/kg, timol: LOQ = 0,07 mg/kg).

V osmih vzorcih od 156 je bila vsebnost kumafosa večja od meje kvantitativnega določanja (> 0,009 mg/kg). Razpon vrednosti je bil v območju od 0,01 do 0,02 mg/kg. Najvišja dopustna vrednost (MRL) kumafosa v medu je 0,1 mg/kg.

Vsebnost amitraza so ugotovili v 38 vzorcih od 156. Pri 27 vzorcih so določili amitraz v koncentracijskem območju od 0,01 do 0,02 mg/kg, pri šestih vzorcih so določili vrednost v območju od 0,03 do 0,05 mg/kg, pet vzorcev pa je vsebovalo več kot 0,05 mg amitraza/kg. Noben vzorec ni presegel vrednosti MRL, ki je za amitraz 0,2 mg/kg. Najvišja izmerjena vrednost je bila 0,1 mg/kg (polovica dovoljene).

Timol so našli v štirih vzorcih, največ 0,15 mg/kg. V treh vzorcih so določili 0,07 mg timola/kg, en vzo-

rec pa ga je vseboval 0,15 mg/kg. Ta snov ne povzroča tveganja za zdravje ljudi, zato slovenska in evropska zakonodaja zanj ne predpisujeta najvišje dovoljene vsebnosti. Kljub temu pa lahko timol vpliva na okus medu. Zakonodaja v Švici predpisuje za timol MRL 0,8 mg/kg. Kot so ugotovili, je ta vrednost še sprejemljiva in ne vpliva na senzorične lastnosti medu.

Sklep

Brez dvoma je treba analize kakovosti medu nadaljevati. Čebelarje pozivamo, naj izrabijo to pomoč države, saj s tem spremljajo in nadzorujejo svojo proizvodno prakso. Tudi zakonodaja nam nalaga, da moramo svoj proizvodni proces vsake toliko časa preveriti z analizami. Glede na povpraševanje čebelarjev po analizah medu zaradi dogodkov decembra 2015 so število razpoložljivih analiz ostankov s 120 vzorcev povečali na 156 vzorcev.

Čebelarjem, ki posumijo, da zaradi njihove prakse obstaja možnost neskladnosti vzorca medu z zakono-

dajo, svetujemo, da opravijo kontrolni pregled svojega medu. Za nasvet lahko prosijo Javno svetovalno službo v čebelarstvu (JSSČ) in veterinarje, ki delujejo v okviru Nacionalnega veterinarskega inštituta.

Še vedno je nepravilno označenih precejšnje število vzorcev, in to kljub vsemu trudu, ki ga v to z delavnicami, predavanji ali enotnimi nalepkami vlaga JSSČ.

Vsekakor nas veseli, da so v medu ugotovili dokaj nizko vsebnost akaricidov. Čebelarji, izrabite možnost analiz kakovosti medu, saj je namen tega ukrepa svetovanje pri odpravi napak, torej pomoč čebelarjem. V prihodnjem programskem obdobju bodo na voljo tudi brezplačne analize drugih čebeljih pridelkov. ■

Viri:

Kmecl, V., in sod. (2016): Zaključno poročilo analize medu v letu 2016, Sklop 1: Kontrola kakovosti medu, Kmetijski inštitut Slovenije.

Kmecl, V., in sod. (2016): Zaključno poročilo analize medu v letu 2016, Sklop 2: Kontrola ostankov kemičnih sredstev za zatiranje varoj, Kmetijski inštitut Slovenije.

Poklukarjevi dnevi – Iz znanosti v prakso

Marjan Papež*, marjan.papez@kgzs.si

Slovensko akademsko čebelarsko društvo (SAČD) je konec oktobra na Kmetijskem inštitutu Slovenije (KIS) organiziralo 2. znanstveno posvetovanje o čebelah in čebelarstvu, ki je v spomin na dr. Janeza Poklukarja, prvega predsednika SAČD, poimenovano »Poklukarjevi dnevi«.

Na posvetu so bile predstavljene različne strokovne in raziskovalne dejavnosti v čebelarstvu, usmerjene v nove izzive in iskanje skupnih rešitev za izboljšanje preživetja čebel ter ohranjanje odlične kakovosti čebeljih pridelkov.

Največji izziv: ohraniti rasno čistost kranjske čebele

Za večino udeležencev je bil najzanimivejši referat **dr. Petra Kozmusa** iz Čebelarske zveze Slovenije o rezultatih morfološke analize populacije kranjske čebele na podlagi obarvanosti obročkov na zadku. Že nekaj let se namreč na posameznih območjih Slovenije, predvsem ob meji z Italijo in Avstrijo v Dravski dolini, pojavlja nesorazmerno veliko število čebel z rumeno obarvanimi obročki na zadkih. To seveda ni značilnost kranjske čebele, ampak kaže na mešanje ter vdor drugih ras in križancev čebel v Slovenijo.

* Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

Slovenija si je zagotovila in se hkrati zavezala, da bo kot izvorno območje kranjske čebele to varovala in jo vzdrževala čisto. Zato so se v okviru ukrepov v čebelarstvu leta 2011 lotili raziskave o navzočnosti čebel z rumenimi obročki na zadkih. Takrat je bilo povprečno 5,6 odstotka takih čebel, na obmejnem območju z Italijo tudi več kot 20 odstotkov, na Koroškem pa do 10 odstotkov. Za ohranjanje rasne čistosti je bila omogočena brezplačna zamenjava matic. V obdobju od leta 2011–2015 je bilo tako zamenjanih približno 6000 matic. Seveda so čebelarji tudi sami izločali ma-

Čebelarskega posveta na Kmetijskem inštitutu Slovenije se je v dopoldanskem in popoldanskem delu skupaj udeležilo približno 80 ljudi.